

В Україні загальні принципи пруденційного нагляду, на наш погляд, полягають у тому, що регулюючі органи не повинні прописувати ані інструменти кредитування, ані деталі стосунків між позичальниками та кредиторами. В цьому значенні найкращим засобом захисту споживача є конкурентний ринок. Регулювання повинно забезпечити надання покупцю житла всю інформацію, яка необхідна для прийняття грамотного рішення.

Досить актуальним є розроблення основ моніторингу якості іпотечних кредитних портфельів та процентного ризику банків.

Головний акцент удосконалення пруденційного нагляду полягає у переорієнтації на засоби превентивного контролю за банківською діяльністю та раннього виявлення і попередження ризиків.

Слід усунути неузгодженості у чинному законодавстві України (зокрема, стосовно ліцензування, регулювання та нагляду за банківськими та небанківськими установами), які виникли після прийняття Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та створення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг.

Пруденційний нагляд за діяльністю комерційних банків на ринку іпотечного кредитування повинен залишатися під контролем Національного Банку України, тому що саме він є політично та економічно незалежним порівняно з більшість інших установ в країні з перехідною економікою. Відокремлення нагляду до спеціального органу банківського нагляду матиме несприятливий вплив на інформаційний потік до НБУ, належний рівень експертизи й на її незалежність.

О. О. Артимюк
КФ АБ «Полтава-банк», м. Київ

ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ БАНКИ ПРИ УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Світова практика банківського бізнесу засвідчує, що найперспективнішим та найефективнішим методом організації фінансування великомасштабних інвестиційних проектів та програм за участю комерційних банків є проектне фінансування. Цей напрямок банківської діяльності особливо актуальний для тих країн та регіонів,

які мають потребу у розширенні та модернізації промислових потужностей, перш за все, капіталомістких галузей виробництва, таких як добувна, переробна промисловість, транспорт та ін.

В силу того, що банки у різноманітних схемах проектного фінансування приймають на себе, як правило, більшу частину проектних ризиків, принципи, методи та інструменти управління цими ризиками у їх діяльності мають велике значення.

Аналіз ризиків проектного фінансування, їх ідентифікація та оцінка мають бути для банків не окремим початковим етапом управління ризиками проектної діяльності, а їх постійною функцією, яка має існувати на усіх фазах та етапах проектного циклу.

Найважливішим у цій сфері банківської діяльності є визначення методів та засобів управління проектними ризиками. Варто звернути увагу на відмінність понять «метод» та «засіб (інструмент)» управління ризиком. «Метод» має більш широкий зміст ніж «засіб». У рамках вибраного методу можна використовувати уже конкретні засоби (інструменти) — конкретні організаційні, технічні, фінансові, правові та інші дії та заходи, які здійснюються учасниками проекту, зокрема, банком, з метою управління проектними ризиками. Кількість таких конкретних засобів (інструментів), які знаходяться в арсеналі комерційного банку, може бути достатньо великою.

Теорія та практика розробила чотири основні методи управління проектними ризиками, які найчастіше використовують комерційні банки, а саме: спрощення ризику, попередження та контролювання ризику, страхування ризику та поглинання ризику.

Діяльність комерційних банків з управління проектними ризиками пов'язана не з одним, а з багатьма ризиками, тому по відношенню одних ризиків може застосовуватися метод поглинання, а у відношенні інших — страхування, третіх — попередження та/або контролювання. Етап вибору методів та засобів управління ризиком має передувати прийняттю рішення про початок реалізації проекту. Запізнення у виборі матиме серйозні наслідки як для банку, так і для усіх учасників проекту. У зв'язку з цим, вибір банком оптимального набору методів засобів управління ризиком, як правило, вимагає серйозних та напружених переговорів між усіма учасниками проекту. Що стосується конкретних засобів (інструментів), то їх достатньо багато, а по кожному з ризиків може застосовуватися одночасно декілька інструментів. Зокрема, у рамках методу страхування може використовуватися спільне (взаємне) страхування, перестраховування, самострахування та ін. В рамках попередження та контролю за ри-

зиками передбачається розробка планів та програм превентивних заходів, а також ситуаційного плану.

У свою чергу, аналіз світового досвіду реалізації та фінансування інвестиційних проектів, а також управління проектними ризиками показує, що в Україні для успішного розвитку проектного фінансування вкрай не вистачає ефективних механізмів технології управління проектною діяльністю. Їх розвитку перешкоджає ряд об'єктивних причин, зокрема, недосконалість нормативно-правової бази, політична та соціальна нестабільність, відсутність будь-якої державної фінансово-кредитної підтримки у сфері реальних інвестицій.

Разом із тим є і суб'єктивні причини. Навіть та невелика кількість українських підприємств та організацій, які сьогодні вже приймають участь у підготовці, фінансуванні та реалізації інвестиційних проектів, роблять це «старими» методами, що негативно впливає на якість проектів, підвищує витрати, затягує строки будівництва тощо. Можливо, що у деяких випадках українським учасникам передові методи та технології управління проектами взагалі невідомі, а іноді при підготовці та реалізації проектів здійснюються спроби використання окремих нових інструментів, але при цьому відсутній комплексний, системний підхід. Для подолання вказаних бар'єрів, що заважають удосконаленню системи проектного фінансування на Україні, необхідна розробка теоретичних, методологічних та законодавчих основ такої діяльності з урахуванням світового досвіду та особливостей української економіки, і, у першу чергу, шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату через ефективні важелі державної фінансово-кредитної політики. Однак у будь-якому випадку основна роль у процесі організації управління ризиками проектного фінансування має належати комерційним банкам.

А. С. Бабенко

Київський національний економічний університет

ФЕДЕРАЛЬНА РЕЗЕРВНА СИСТЕМА США — ІНСТУЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА МАКРОФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Вивчення Федеральної резервної системи (ФРС), як однієї з найбільш ефективної системи, її структури, функцій та повноважень може бути доцільним для забезпечення розвитку та стабільності вітчизняної банківської системи в цілому. Неоцінений досвід, накопичений Федеральним резервним банком США в сфері макрофінансового регулювання за столітню історію свого існування має велике значення при прийнятті багатьох рішень в українській економіці.